

Dagvattenstrategi för Mölnåls kommun

► Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Anvisning

Typ av styrdokument:	Strategi
Beslutad av:	Kommunfullmäktige, 20 maj 2026 §110, KS 279/2025
Gäller från:	2026-05-20
Ansvarig:	Strategiska enheten Samhällsbyggnadsförvaltningen
Dokumentet gäller för:	Mölnåls stad och de som verkar inom kommunen
Senast reviderad:	2026-MM- DD

Sammanfattning

Föreliggande dagvattenstrategi för Mölndal gäller för hela det geografiska området inom kommunen, men med ett fokus på tätorts- eller samlad bebyggelse där dagvattenhantering behöver lösas på ett samlat sätt för att inte riskera att påverka andra fastigheter och de vattensystem till vilket dagvatten avleds. För att säkerställa en hållbar, robust och kostnadseffektiv dagvattenhantering är samverkan mellan olika parter en förutsättning. Strategin antas av kommunfullmäktige.

För att i största utsträckning hålla en naturlig vattenbalans och minska risk för påverkan av dagvattenflöden nedströms ska dagvatten till största delen tillåtas infiltrera inom det område där nederbörden faller. Detta innebär att markytor lämpliga för infiltration skapas eller bevaras i samband med förändrad markanvändning. För att minska påverkan på vatten från förorenat dagvatten ska dagvatten renas vid källan innan det når vattendrag och sjöar.

Dagvattenstrategin behandlar dagvattenhantering i normal omfattning. Det vill säga den gäller inte för hantering av skyfall eller då vattendrag på grund av kraftig eller långvarig nederbörd, eventuellt i samband med begränsad infiltrationsmöjlighet på grund av tjäle eller hög grundvattennivå, leder till översvämning av sjöar och vattendrag.

För att dagvattenstrategin ska bli styrande för stadsutveckling och processer inom fysisk planering respektive vid förbättring av dagvattenhantering i befintliga miljöer krävs att strategin följs i underliggande styrdokument. Direkt under strategin ligger därför ett dagvattenprogram som blir ett styrdokument vilket beslutas av kommunstyrelsen. Av programmet ska det framgå hur ansvar fördelas mellan staden och fastighetsägare, verksamhetsutövare respektive andra parter. Programmet ska förtydliga den interna ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder och förvaltningar med verksamhetsansvar och hur staden arbetar direkt eller indirekt i olika processer.

Dagvattenstrategin ersätter den tidigare som antogs i kommunfullmäktige den 11 november 2016 (§ 167, KS 377/16).

Innehållsförteckning

1. Inledning och strategi	4
1.1. Strategi	4
1.2. Bakgrund	5
1.3. Vattenförvaltning	5
1.4. Klimatanpassning	6
1.5. Målstyrning för ekologisk hållbarhet	6
2. Dagvattenhantering	8
2.1. Dagvattenhantering i flera steg.....	8
2.2. Dagvatten som resurs	9
2.3. Föroreningar i dagvatten	9
3. Ansvarsfördelning	11
3.1. Avgränsningar.....	11
3.2. Kommunens ansvar	11
3.3. Lagstiftning och bestämmelser.....	12
3.4. Underliggande och kopplade styrdokument	13

1. Inledning och strategi

Mölnåls stad växer och i samband med utveckling och förtätning minskar tillgängliga ytor för hantering av dagvatten. För att möta miljökrav, extrema nederbördstillfällen och klimatförändringar krävs att förtätning och ny bebyggelse anpassas och utformas för att begränsa uppkomsten av dagvatten, minska recipientpåverkan och stå emot negativa konsekvenser av klimatförändringarna.

Mölnåls stad har ett ansvar att i samverkan med andra parter förbättra och säkerställa vattenkvalitet i sjöar, vattendrag och grundvatten. Arbetet enligt vattenförvaltningen omfattar allt vatten i miljön och innefattar ett aktivt arbete där dagvattenhantering blir hållbar utifrån påverkan på recipienterna där dagvattnet rinner ut. Eftersom vatten följer naturliga avrinningsområden och inte kommungränser krävs regional samverkan. Flera av de recipienter som finns i Mölnåls klarar i nuläget inte gällande kvalitetskrav så arbete krävs även inom befintlig bebyggelse och längs infrastrukturstråk.

Dagvattenfrågan är gränsöverskridande, såväl i fråga om förvaltningsgränser som avseende fastighets- och kommungränser, vilket kräver hög grad av samverkan.

1.1. Strategi

Mölnåls stads strategi för en hållbar dagvattenhantering är:

- Dagvattnet nyttjas som en positiv resurs i samhällsbyggandet.
- Dagvattnet infiltreras och fördröjs på den plats där nederbörden föll så att den naturliga vattenbalansen bibehålls.
- Dagvattnet omhändertas och renas där förorening sker.
- Recipientens känslighet för flöde och föroreningar ska vara styrande för val av dagvattenhanteringen. Dagvattnet ska inte medföra att miljökvalitetsnormer inte uppnås.
- Utformning av dagvattenanläggningar integreras i den bebyggda och planerade miljön. Utformning styrs av funktionella och estetiska principer.
- Hanteringen av dagvatten sker i robusta system. Säkerhets- och skötselfrågor beaktas tidigt i planeringsskedet.
- Öppna dammar och naturbaserade lösningar används i första hand för dagvattenhantering i nya detaljplaner.

Strategin aktualitetsprövas varje mandatperiod tillsammans med andra styrdokument inom fysisk planering för mark- och vattenanvändning.

I samband med aktualitetsprövningen görs en uppföljning av hur strategin efterlevts inom den fysiska planeringen och inom stadens verksamheter med ansvar för dagvattenhantering.

1.2. Bakgrund

Mölndals stad har sedan 2016 en dagvattenstrategi som antogs i kommunfullmäktige den 11 november 2016 (§ 167, KS 377/16). Dagvattenstrategin har sedan varit vägledande inom framför allt fysisk planering med nya exploateringar. Det har saknats underliggande styrdokument och det arbetet pågår nu parallellt med att dagvattenstrategin revideras. Målsättningen för strategin och den underliggande styrprocessen är att skapa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering, dels vid förändrad markanvändning i samband med ny exploatering dels inom befintliga tätortsområden.

En hållbar hantering av dagvatten kräver både kunskap och ett helhetsperspektiv. För att uppnå långsiktigt fungerande lösningar behöver dagvattenfrågan integreras tidigt i den fysiska planeringen av mark- och vattenanvändning. Hur ett område höjdsätts och utformas är avgörande för att skapa effektiva system. För att anläggningar ska bli både funktionella och kostnadseffektiva måste dagvattenhanteringen beaktas redan i de inledande skedena av samhällsplaneringen. Det är också nödvändigt att avsätta tillräckligt med mark för att ge plats åt vattnet – ytor som kan användas för att rena förorenat dagvatten, fördröja flöden och hantera skyfall.

Sedan 2022 finns ett etablerat arbete med vattenförvaltning respektive klimatanpassning i Mölndal. Dessa två övergripande ansvarsområden/uppdrag utgör två grundpelare för arbetet med hållbar dagvattenhantering och hantering av stora nederbördsmängder och höga vattenflöden.

1.3. Vattenförvaltning

EU:s ramdirektiv för vatten som införts i Sverige genom vattenförvaltning spelar en stor roll för helhetssynen på föroreningsbelastningar inom avrinningsområden. Det övergripande målet är att vattenkvaliteten ska bevaras där den är god och förbättras där den inte är god.

För naturligt förekommande vatten av viss storlek, så kallade vattenförekomster, har Vattenmyndigheten beslutat om miljökvalitetsnormer. För ytvattenförekomster såsom sjöar och vattendrag finns normer för ekologisk status respektive kemisk status. För grundvatten gäller kemisk status respektive kvantitativ status. För en god ekologisk status i ytvatten ska det finnas goda förutsättningar för fisk- och annat djurliv utan påverkan av förorening, övergödning, miljögifter eller onaturliga flöden och strandzoner. Av de 33 vattenförekomster som helt eller delvis ligger i Mölndal är det 23 som inte uppfyller gällande norm. Av dessa är fyra tätortsnära vattenförekomster utpekade (våren 2025) att vara negativt påverkade av dagvatten, där dagvatten kan bidra med såväl övergödande

ämnen som miljögifter.

Förutom påverkan av föroreningar exempelvis näringsämnen, metaller och miljögifter så kan olämplig dagvattenhantering även påverka flöden och grundvattennivåer. För att uppfylla god vattenkvalitet finns beslutade gränsvärden för vattenkemiska parametrar. Dessa ska följas för samtliga vatten, såväl vattenförekomster som övrigt vatten.

Mölndals stad har tagit fram en åtgärdsplan för vattenförvaltning som bland annat följer av Vattenmyndighetens bindande administrativa åtgärder. I planen ingår aktiviteter för att minska negativ påverkan av dagvatten nu och i framtiden. Åtgärdsplanen beslutades i kommunfullmäktige under 2024 (KS 389/2023).

1.4. Klimatanpassning

Ett förändrat klimat beräknas leda till ytterligare nederbörds mängder och därmed ökad risk för översvämningar. Det mest effektiva sättet att hantera översvänningsrisker är att minska samhällets utsatthet. Ytterst handlar det om att undvika att bygga i riskområden. Inom befintliga tätortsområden kan det behövas åtgärder såsom fördröjning, magasinering och avledning av dagvatten på marken eller förnyelse av befintligt dagvattensystem.

Översvänningsdirektivet antogs i EU 2007 och innebär att områden med betydande översvänningsrisker pekas ut och att riskhanteringsplaner ska tas fram. Mölndal har en klimatanpassningsplan som antogs av kommunstyrelsen under 2024 (§311, KS 482/2024). Av den framgår att det finns behov av att identifiera åtgärder för att reducera risk för översvämning. Vidare framgår kommunens ansvar i klimatanpassningsarbetet.

I Mölndal finns det risk för översvämning från sjöar och vattendrag, inom instängda områden vid kraftig och ihållande nederbörd samt vid begränsad kapacitet i befintligt dagvattensystem.

För Mölndal finns kunskapsunderlag med riskområden för översvämning, lågpunktskartering för hela kommunen, skyfallskartering för de mer centrala delarna samt dagvattenmodeller för vissa delar av ledningsnätet. Det finns även en övergripande plan mot översvämning. En del av klimatanpassningsarbetet är att planera för yttlig avrinning då den vanliga dagvattenhanteringen i ledningsnät inte dimensioneras för och har kapacitet att omhänderta vattnet.

1.5. Målstyrning för ekologisk hållbarhet

Dagvattenstrategin är ett av de strategiska styrdokument som ligger inom stadens målstruktur för ekologisk hållbarhet beskrivet i ramverk för ekologisk hållbarhet. Strategin ska bidra till målet om biologisk mångfald genom att minska negativ påverkan av förorenat dagvatten på sjöar och vattendrag och därmed förbättra möjligheterna för god ekologisk status och en förhöjd biologisk mångfald i och invid vatten.

Åtgärdsplan för vattenförvaltning ligger inom samma målstruktur och ingår också som strategi som bidrar till målet för biologisk mångfald.

Klimatanpassningsplanen ligger inom samma målstruktur och ingår som strategi som bidrar till målen för biologisk mångfald respektive för minskad klimatpåverkan.

Även översiktsplanen med de sju planeringsprinciperna ligger inom samma målstruktur. Översiktsplanen ska bidra till båda målen för biologisk mångfald respektive för minskad klimatpåverkan.

2. Dagvattenhantering

Hantering och avledning av dagvatten har blivit en allt viktigare fråga i samband med stadens expansion och förtätning. Att göra en bra och väl genomarbetad planering för dagvatten är en förutsättning för att kunna nyttja dagvatten som en resurs och undvika problem med översvämningar och negativ påverkan på våra sjöar och vattendrag. I samband med förändrad markanvändning ska ansatsen vara att nederbörd infiltrerar inom det område där den föll, vilket ger en bättre vattenbalans och minskar belastning på lägre liggande områden.

Dagvattenhantering bör omfatta både öppna lösningar och avledning via slutna rörsystem. Hanteringen sträcker sig över hela avrinningskedjan – från den enskilda fastigheten till den slutliga recipienten – och inkluderar fördröjning, rening och avledning. Utformningen måste anpassas efter lokala förutsättningar och recipientens känslighet. I Mölndal finns till exempel stora områden med lerjord, vilket kan försvåra infiltration i större skala.

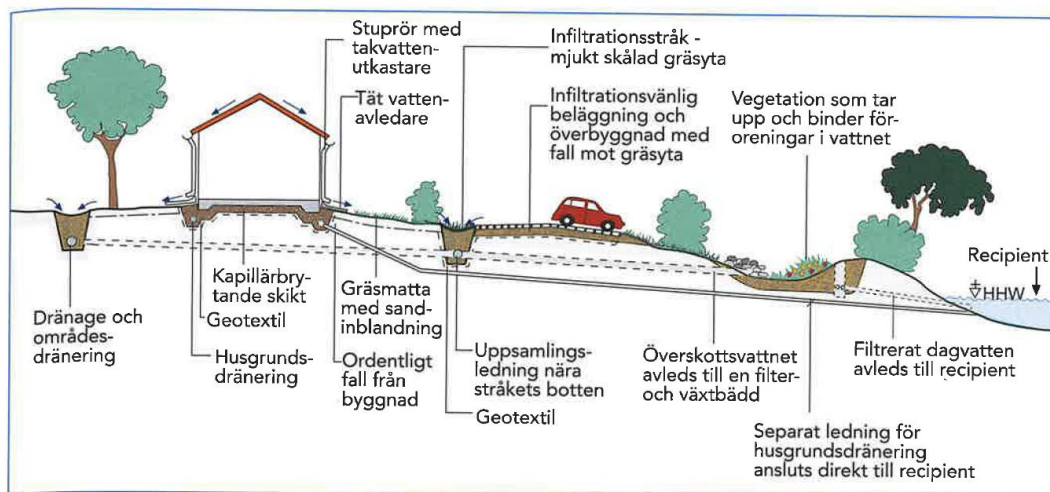
I områden med restriktioner, exempelvis vattenskyddsområde, finns det föreskrifter och andra hänsyn som måste beaktas vid utformning av dagvattenhantering.

2.1. Dagvattenhantering i flera steg

Fördröjning och rening nära källan innefattar åtgärder för att minska och fördröja dagvattenavrinningen så högt upp i avrinningskedjan som möjligt. Det kan exempelvis vara infiltration och fördröjning i gräs, grus- och makadamfyllningar, gröna tak, genomsläppliga beläggningar och dammar, men även mindre våtmarker och tillfällig uppdämning på gatumark eller anlagda översvämningssytor eller multifunktionella ytor. Genom dessa fördröjningsåtgärder kommer även föroreningar i form av partiklar, näringsämnen och metaller avskiljas med följd att de inte kommer ut i recipienten.

Trög avledning betyder att systemet utformas så att dagvattnet rinner långsamt ofta i öppna avrinningsstråk exempelvis svackdiken, bäckar och diken. Denna typ av anläggningar är ofta belägna på allmän platsmark och kan kräva att utrymme avsätts i detaljplanen. När dagvatten leds via dessa delar sker fördröjning, men ofta även viss rening genom sedimentation och att näringsämnen tas upp av växtlighet.

Samlad fördröjning innefattar anläggningar för att minska eller fördröja avrinningen från större upptagningsområden och bidra med rening i olika grad. Anläggningarna integreras ofta i park- eller naturområden. Exempel på detta är våtmarksområden, fördröjnings- och reningsdammars samt översvämningssytor såsom regnbäddar, men även underjordiska magasin. Det är viktigt att beakta säkerhetsaspekter för allmänheten vid planering av dessa anläggningar.

Figur 1. Öppen avledning av dagvatten (Svenskt Vatten P105)

Mer konkret beskrivning av förslag till hållbar dagvattenhantering i robusta system framgår av underliggande styrdokument.

2.2. Dagvatten som resurs

Rätt utformade kan dagvattenanläggningar i tätortsmiljö vara estetiskt tilltalande och samtidigt ge rekreativsmöjligheter och bidra till biologisk mångfald. Genom att integrera park-och dagvattenändamål får man även kostnadseffektiva anläggningar och man kan undvika kostsamma underjordiska reningsanläggningar där drifts- och underhållsarbetet är besvärligt och förenat med höga driftskostnader.

Med en genomtänkt planering kan vattnets starka symbolvärde utnyttjas även i pedagogiskt syfte för att sprida kunskap om och synliggöra vattnet. Dagvatten kan då allt tydligare framstå som en positiv resurs i stadsutvecklingen och som en viktig del i klimatanpassningen, särskilt med tanke på att de kan mildra effekten av värmeböljor. Öppna vattenytor bidrar till ett behagligare lokalklimat och kan dessutom fungera som livsmiljö för fåglar och andra djur.

2.3. Föroreningar i dagvatten

Dagvatten innehåller näringsämnen och en mångfald metaller och substanser som har påverkan och kan vara giftiga för vattenmiljön. Dagvatten från de bebyggda delarna av samhället och från vägnätet utgör en av de största källorna till miljöbelastning på sjöar och vattendrag. Dagvattnets kända miljöeffekter utgör en påtaglig risk för levande organismer i vattenmiljön och äventyrar den vattenkvalitet som satts som miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten.

Förutom att förorenat dagvatten långsamt sprids i hela ekosystemet kan effekterna snabbt bli allvarliga lokalt och leda till syrebrist och fiskdöd samt försvåra möjligheterna till god kvalitet på dricksvattnet. Skador på organismer orsakade av metaller och miljögifter,

såsom PFAS, drabbar främst de lägre nivåerna i näringskedjan, exempelvis växt-och djurplankton. Fiskens reproduktion och utveckling under de tidiga yngelstadierna är särskilt känslig och enligt nyare bedömningar utgör PFAS-föroreningar även en risk för både människor och djur.

Vid händelse av brand och behov av hantering av släckvatten eller vid olyckor med kemikalieutsläpp kan recipienter skadas av det förorenade utsläppet som ofta avleds via dagvattenssystemet. Med öppna dagvattendammar som kan stängas i utloppet kan utsläppet eller det förorenade släckvattnet samlas upp och recipienten skyddas. Efter räddningsinsatsen kan det förorenade vattnet sugas upp och transporteras för destruktion.

Det dagvatten som avleds till en recipient ska inte negativt påverka vattenförekomsternas möjligheter att uppfylla miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten.

3. Ansvarsfördelning

3.1. Avgränsningar

Dagvattenstrategin gäller för hela det geografiska området i Mölndal där det är samlad bebyggelse. Detta innebär att strategin inte bara gäller inom de detaljplanerade områdena och inte heller enbart inom stadens beslutade verksamhetsområde för dagvatten enligt vattentjänstlagen.

Eftersom vatten följer avrinningsområden och inte kommungränser krävs i många fall en samsyn och ett samarbete med andra kommuner för att uppnå god vattenstatus i vattenförekomster som berör flera kommuner. I detta arbete är minskad dagvattenpåverkan en del.

Dagvattenstrategin behandlar dagvattenhantering i normal omfattning. Beroende på typ av bebyggelse innebär det hantering av nederbördsmängder med intensitet för 10, 20 eller 30-års regn. Det vill säga den gäller inte för hantering av skyfall eller då vattendrag på grund av kraftig eller långvarig nederbörd, eventuellt i samband med begränsad infiltrationsmöjlighet på grund av tjäle eller hög grundvattennivå, leder till översvämning av sjöar och vattendrag.

3.2. Kommunens ansvar

Kommunerna har ett övergripande ansvar för den lokala samhällsutvecklingen. Inom ramen för detta ansvar ingår att säkerställa en effektiv hantering av dagvatten i både befintlig och ny bebyggelse. Ansvaret inkluderar också förebyggande och skyddande åtgärder vid översvämningar orsakade av kraftig nederbörd eller höga vattenflöden.

När dagvattenhantering kräver en mer omfattande lösning för befintlig eller kommande bebyggelse, fastställer kommunfullmäktige ett verksamhetsområde för dagvatten. Kommunen beslutar även om VA-taxa och för lokala föreskrifter för användningen av den allmänna VA-anläggningen (ABVA).

Staden ska föregå med gott exempel, både på egen mark och inom egen verksamhet vid nybyggnation eller vid anpassningar i befintlig bebyggelse. Vid byggnation eller vid större förändringar på stadens mark ska krav ställas genom avtal och beslut.

På privat mark i Mölndal bör fastighetsägaren sträva efter att följa strategin. Stadens roll blir därför att informera om fördelarna med att hantera dagvattnet på egen fastighet och därigenom verka för att privata fastighetsägare vidtar lämpliga åtgärder.

Staden ska inom detaljplaneprocessen säkerställa att dagvattenstrategin efterlevs och att förutsättningar finns så att detaljplanen kan genomföras med bibehållen god dagvattenhantering.

Trafikdagvatten och dagvatten från tätorter är påtagliga källor till negativ påverkan av föroreningar på grundvatten, sjöar och vattendrag. Staden ska inom sitt ansvar som väghållare respektive VA-huvudman ta hand om, rena och vid behov fördröja dagvatten innan det avleds till recipient.

Strategin syftar till att främja en hållbar samhällsutveckling som innebär att dagvattnet ska ses och utnyttjas som en positiv resurs i stadsbyggandet. Utformningen ska integreras i den byggda och planerade miljön och styras av funktionella och estetiska principer. Genom att ställa krav i enlighet med strategin på fastighetsägare och de som verkar i kommunen samt genom att vidta åtgärder inom egna verksamheter förbättras befintlig dagvattenhantering mot en mer hållbar, robust och kostnadseffektiv hantering. Vilket i sin tur bidrar till att nå stadens mål om biologisk mångfald.

3.3. Lagstiftning och bestämmelser

Ingen lag har ett helhetsperspektiv när det gäller dagvatten. Det finns därför många lagar, förordningar och andra bestämmelser som parallellt berör dagvattenhantering beroende på skede och geografisk placering.

Exempel på lagstiftning och bestämmelser som berör dagvattenhantering i Mölndal:

- Miljöbalken (MB, SFS 1998:808)
- Lagen om allmänna vattentjänster (LAV, SFS 2006:412)
- Plan och bygglagen (PBL, SFS 2010:900)
- Jordabalken (JB, SFS 1970:994)
- Vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660)
- Förordning om översvämningsrisker (SFS 2009:956)
- Anläggningslagen (AL, SFS 1973:1149)
- Kommunallagen (SFS 2017:725)
- ABVA - Allmänna Bestämmelser för användande av Vatten- och Avloppstjänster i Mölndals stad.
- Bestämmelser i vattenskyddsområden

Utöver ovan gällande lagar finns det en särskild utredning ”En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande, SOU 2023:72” samt utredningen ”Bättre förutsättningar för klimatanpassning, SOU 2025:51” som kan komma att få påverkan inom dagvattenhantering.

3.4. Underliggande och kopplade styrdokument

För att dagvattenstrategin ska bli styrande för stadsutveckling och processer inom fysisk planering respektive vid förbättring av dagvattenhantering i befintliga miljöer krävs att strategin åtföljs i underliggande styrdokument.

Dagvattenstrategin beskriver Mölndals stads strategi för en hållbar dagvattenhantering där dagvattnet fördröjs och renas nära källan. Utformningen bör vara naturbaserade lösningar. Strategin avser alla som bor och verkar i Mölndal. Utsläpp av dagvatten till sjöar och vattendrag ska inte negativt påverka recipienten med risk att miljökvalitetsnormer för vatten riskeras att inte uppfyllas. Hantering av skyfall och översvämning av sjöar och vattendrag ingår inte. Strategin antas av kommunfullmäktige.

Dagvattenprogrammet förtydligar hur ansvar fördelas mellan staden och fastighetsägare, verksamhetsutövare respektive andra parter. Programmet förtydligar även den interna ansvarsfördelningen mellan stadens nämnder och förvaltningar med verksamhetsansvar. Vidare beskrivs lagstiftning som på olika sätt styr dagvattenhantering och hur staden arbetar direkt eller indirekt i olika processer. Av programmet framgår hur samhällsbyggnadsförvaltningen som fastighetsägare (inkluderat obebyggda fastigheter) och som ansvarig för fysisk planering ska arbeta för att säkerställa att strategin efterlevs. Vidare beskrivs av hur bygg- och miljöförvaltningen arbetar i prövning och tillsyn samt hur stadsserviceförvaltningen hanterar frågor inom sina ansvar som VA-huvudman, väghållare och förvaltare av allmän plats. I programmet ges vissa förslag till lösningar. Programmet blir ett styrdokument som beslutas av kommunstyrelsen.

Åtgärdsplan dagvatten omfattar förslag till dagvattenåtgärder som bör genomföras efter kompletterad utredning. Syftet med åtgärderna är främst att förbättra dagvattenhanteringen inom befintliga områden och genom det minska risk för lokala problem med översvämning i systemet och minskad negativ miljöpåverkan på recipienter. Åtgärdsförslagen utgår bland annat från en nulägesbeskrivning som inkluderar modellering i Stormtac av dagvattensystem och recipienter. Åtgärderna avser stadens ansvar som VA-huvudman, väghållare och förvaltare av allmän plats. Åtgärdsplanen antas av tekniska nämnden som ett styrdokument för stadsserviceförvaltningen.

Vattentjänstplan beskriver det tekniska utförandet av VA-anläggningen. I detta ingår dagvattensystemet. Av vattentjänstplanen framgår hur staden planerar för en utbyggnad av systemet. Detta sker exempelvis vid tillkommande bebyggelse och till befintliga bostadsområden med egna VA-anläggningar. I vattentjänstplanen framgår även hur den kommunala VA-anläggningen rustas för att klara ett förändrat klimat. Vattentjänstplanen antas av kommunfullmäktige. Den nu gällande antogs den 13 december 2023.